

ADDAWLAT ƐN NIJER

SARWI WAN MINSTRE WAN AGAYAK	ASAGGAWAR WAN AKAL EN JAFON WAY DAHALAN IKALAN (JIKA)
---------------------------------	--

Froje wa yinɔttafan ɔd ašici n-ɔššɔyɔl n-agayak day ɔgorasan win ahanin tagadamay tan sahel day addawlat ɔn nijɔr (EDOS).



Ɛlkitab n-alamad meƳ teƳare n-isusugin tambɔlt n-eškan win ɔlanen aratan winas ɔtamacin.

Ɛdag n-ɔššɔyɔl n-addawlat ɔn Jafon tan ɔdɔnet ta tɔnɔttafat n-ašiggɔr meƳ agamay fel tɔmɔwit n-agayak (JIRCAS)

ƐNAKTAB

Mahamadu Zangi GƐƐF/TV

Tɔllit tan Juwin 2008.

AWAY HAN ƐLKITAB

TƐZZUGƐST	2
I. TƐNFA TƐTTAY N-ARATAN N-EŐKAN	3
II. ƐNNUƆ N-ARATAN N-EŐKAN WIN TAHA TƐNFA ƐGAN DAY LATTAN N- EŐKAN D-ARATAN NASAN	3
III. ASƐDWIL N-EŐKAN	4
IV ALAMAD D-ƐSUSSUX ASƐDWIL N-EŐKAN:	4
4.1. Tarrayt tan anabal n-eŐkan	4
4.2 Addabar tan anabal day Ɛlkadan	6
V. TARRAYT TAN AZALAF WAN GƐRƐFE	9
5.1 Azalaf wan mangƐru (igi gƐrƐfe wan mangƐru).....	9
5.2. Azalaf mey gƐrƐfe wan lemun Ɛd wiyyad eŐkan.....	11
5.3. TƐmƐwit tan agaz n-aŐik dƐffƐr azalaf mey gƐrƐfe.....	11
VI. ANABAL N-EŐKAN DAY IFIRGAN	12
6.1. Azalaf	12
6.2. Tarrayen cin anabal n-eŐkan day ifirgan	12
6.3 Alwaq was ihor anabal n-aŐik	13
6.4 Ayat edag gƐr eŐkan	13
VII. IGIN ƐNƐYAT N-EŐKAN WIN AFARAG	13
7.1 AgƐzat day cizarat eŐkan win madronin.....	13

TƏZZUGƏST

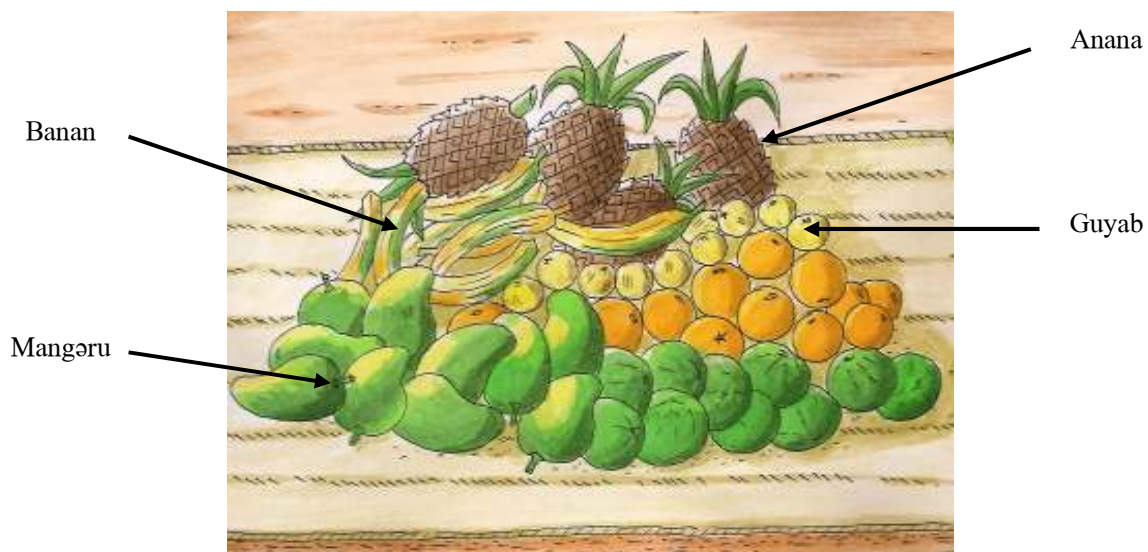
Əlkitab wa yəlla şizunawen šin imməkkanen I agayak n-eşkan win əllan aratan winas ətamacin, əganat taktoben fel tənfa ən magyakan n-ənnuy n-eşkan mey wiyyad aytedən win aran iguz n-agayak n-eşkan s-uluy. Idəran n-igin –əlkitab wa n-imagyakan n-ənnuyan n-eşkan alamad əd masnat n-agayak n-eşkan winas əllan aratan win ətamacenin, əllan tənfa yur əg adam wa yahan sahel.

1. Imagyakan əssanən əsədwol n-eşkan win ətamacenin əd alamad ən tarrayan n-ənnuyan n-eşkan fel masnat ən tənfa tagget.
2. Imagyakan yahor ad əsanən igi n-afarag n-eşkan əd masnat n-agaz nasən.
3. imagayakan ad awiyan tadhilt nasən yur ifirgan eşkan win əllan aratan winas ətamacin day ikkalan win əgrawan tənfa aratan n-eşkan əd tətəy nasən.

I. TĒNFA TĒTTAY N-ARATAN N-EŠKAN

Təll-ay tat-d-itaway I təyəssa n-ag-adam

- Təllay n-aratan n-eškan əhakkinen assahat ellam n-ag-adam, İšətša win əntanay a əgddalnen I təyəssa rəkkəm n-ag-adam.
- A itawannin I tənfa ta tan təhat froteyin, təttay n-aratan n-eškan əllan tənfa yur tantut ta təlat əlyədər, t ^ tagaz barar day tafrayt, anzadan net əkirmamadan, izərwan net wər tan təha tənfa. Tadist net əd daran net əhidadayan. Faw ihallu wər ira təttay.
- Təttay n-aratan n-eškan təha tənfa ta as itawannu froteyin ahan işətša, winas ənfan ag-adam.



Ənnuy aratan n-eškan winas əhoran əd təttay

II. ƏNNUY N-ARATAN N-EŠKAN WIN TAHA TĒNFA ĒGAN DAY LATTAN N-EŠKAN D-ARATAN NASAN

- Almakas wa məqqəran: fell afanaz n-əzlan n-eškan
- Arat wa igin azalaf n-eškan: ətawagu gərəfe
- Alkad wan tawayne gərəfe: ətawagu tənfa yur igi gərəfe kundaba yigmadu.
- Felu əd rato: fel igi fanyalan.
- Burwət: fel agay n-ilalan.
- Silandır: fel ikus n-ara n-eşik wa ətawagin day yewad yur amadal
- Alkad wan asədwil n-eşik: asədwil n-eşik kundaba yewad anabal.
- Ayəzu wan ašlšwi n-eškan: yamos ayəzu wan təfan n-aman n-eškan egas yitiwara igin n-əfus yur təfan n-aman, ənkədat tanayla n-aman d-igət, fel-as yiyašad eškan win madronin.



Alkad wan asədwil n-eškan ta kawalat.

III. ASƏDWIL N-EŠKAN

Ƙamnuy n-edag winas əhoran d-igi

1. ənnuy n-edag winas əhoran d-agaraw : Yamos edag yilan aman wər yila wahala wiliyat; yilan tamakost tan eharay.
2. aman : edag yilan aman agotnin əhoznin edag wan asədwil n-eškan, aman win elanin tinbay n-əsalay meƴ oksum.
3. Agat ifi fel adu harwa ƴur affar n-esidwil n-eškan ešik (pois d'angole) ənta a yahor d-igi. ƴur anabal fel as ənnuy n-ešik wa yamos ešik ədawalalan tarmad.
4. Agat ifi məƴ afarag: fel agaz bana n-eharay
5. Ihazi n-edag əs aƴiwan: edag n-əsidwil n-eškan yahor edag yahozan aƴiwan.
6. Agamay n-aman n-eškan wa olayan yiƴal əs tənfa əd əkannan təƴəssa əd tənfa tan əzruf. Aratan ən mangəru, win olaynin meƴ mangəru wa olayan girəfe, meƴ amasa wan girəfe, meƴ amasa girəfe wan lemun d-arat n-esaley, meƴ wan guyab, fafaye əd wiyyad.

IV ALAMAD D-ƏSUSSUX ASƏDWIL N-EŠKAN:

4.1. Tarrayt tan anabal n-eškan

1. Ƙammək n-igi nedag wan anabal n-eškan, day amadal.

- Ƙgyikat edag, əkkəsət alumuz ƴur afarg wan əsədwil n-eškan

- Agat amagal wan Dursban wan aman fel amagal ən tamade, agat əlmisal botaki 2 win militar 5 win amagal əd 10 tamakost n-eharay əd kilogram 1 wan NƏK
- Aknat s-uluy edag d-igi fantir
- Igi ən fanyalan



2. Əmmək n-igi n-aratan ən mangəru fel agamad

Mini edag was əgarawan aratan ən mangəru winas tətəggu tənfa sarsan?

Aratan ən mangəru win ətwagaran əntini a yitawagmayan day əssuk mey day ifirgan win mangəru.



Aratan ən mangəru

3. Əmmək was əgamadan mangəru?

- Agfat ifanyalan aman harwa wər təmbəllam aratan ən mangəru.
- Agat unan win zagrotnin win santimətər 10 day efanyalan affala
- Əmbəlat anu s-amadal solan- solan.
- Agfat aman akk 2 mey 3 adan

- Atəniyam as offar agamad dəffər essayat tan sanatət mey tan karadat 3



4. Əmmək n-anabal amasa wan fafay, goyab əd lemün.

Əmmək was ənabal amasa day əfanyalan?

- Agat amadal wa olayan ya yilan tamakost fel agamad n-amasa tərmad
- Agat fazo d(arat n-amagal ən mudaran win amadal
- Əmbəlat amasa day ifingəla win əllan təzəgrit tan santimətər 1 əd agana.
- Akfat aman akk karad mey əkkoz adan.

4.2 Addabar tan anabal day əlkadan

Tənfa n-anabal day əlkadan ənta ayamosan agamay n-edag fel asədwil n-eşkan. Yifannaz igi n-eşşəyəl yur anabal fel as aşik yidagal day alkad har alwaq wan azalaf net mey gərəfe mey kundaba yəwad edag wan tambəl, day afarag.

1. Əkənni n-amadal winas yila tamakost

- Yitawagu s-amadal olayan wa yəntayan əd tamakost tan eharay mey itattan ən wiyad eşkan win wassarnin win wər n-ela tajargan, ənkan alkad, təhunt, iganaten ən butale, agat amagal wan Dursban fel tamade
- Ədniyat alkad agat əlmisal wan ifanyalan
- Akfat aman I alkad harwa wər toferam anabal n-amasa.

2. Anabal n-amasa wan fafay, goyab day alkad

- Agat amasa d-arat ən fazo
- Akniwat s-uluy amasa 3 mey 4 day akk alkad was ogda əd təzəgret ən tanbəlt day amadal ayyat əşşik 1 fel anabal.

- Təfragam adanay n-alkadan amadal wa yirtayan əd tamakost fel anabal n-amasa 40 har 50 day akk alkad wan asədwəl har yur anabal n-aşik.
- Barbarat anu s-amadal solan-solan şaşwat s-aman akk əşšin mey karad adan egas ma əggəttan aman tolas.



3. Anabal n-amasa n-ajen day alkad

- Adabara n-igi n-əşşəyəl əd əmmək n-aggaraw ən tənfa n-aşik d-aanabal net day alkad
- Agat tənfa d-aratan n-ajen win awatay iyyan
- Alwaq wan anabal n-amasa ənta alwaq asamed
- Təfragam anabal n-amasa akkəd egasək net egas kundaba tətəfim aman s-uluy, alwaq kul: təgamadu dəffər maraw adan əd səmmosat 15 mey 20.
- Təfragal anabal as təkkasam egaşək amasa wan iziggaran, fel ma yəkşad amasa. Agamad yur 4 mey 5 adan.
- Day tamərt tan esamed



Agamad n-amasa yizuwat yitagu cilil 2.

4. anabal n-amasa ən tinay day alkad

- Əgruwat amasa ən tinay winas əggan sədisat cilil dəffər agamad nasan day talizdəy
- Əduwatan day aman har tufat (awatan 24) fel a əgmədan tərmad
- Əmbəllat amasa ən tinay 1 day akk alkad.
- Barbarat akfat aman akk 3 adan



Ənnuy n-amasa ən tinay day alkad

5. Anabal n-eşkan win ədwalnin day alkad

- Akffat aman i eşkan harwa wər toferam anabal nasan.
- Ayat lattan əd kəwan win maqqornen
- Təfragam anabal nasan n-eşkan win mangəru mey win lemun d-arat n-əsaləy day alkad mey wərge day alkad wa məqqəran egas win guyab əd win fəfay əd tinay əntanay kundaba day alkad.
- Əmmos yur anabal efanyal əmbəllat s-uluy ayyat edag yur eşkan ədukad santimətər 15 har 20.



Eşkan mangəru dəffər tanbəlt nasan.

6. Emmək n-agaz n-eşkan win ətwanbalnen ?

- Akfattan aman alwaq kul.
- Sənkərat amadal alwaq kul fel iguz n-aman day amadal
- Əkkəsət alumuz mey yəl wa wər n-oley s-ufus ənta a yahoran.
- Takkəsət tawəkay s-ufus tatəyasadat n-eşkan
- Agat amagal win aman (DECIS) arat yahoran.



V. TARRAYT TAN AZALAF WAN GƏRƏFE

5.1 Azalaf wan mangəru (igi gərəfe wan mangəru)

1. Aratan n-igi mey anakad

- Alwaq wa yahoran: alwaq wan asamed mey wan akonak egas alwaq wan əwelan wər ehor.
- Əkkəsət aşik əmmos əllan tu eşkan ən mangəru win wər əlla azalaf winas əhor d-azalaf mey win madronin win amasa winas ətiwaran.
- Alwaq wan igi azalaf ən mangəru : tallit tan 7 har tallit tan 10 dəffər anabal net
- Əduwat day buhu agat eşkan win təmərəkəst n-azalat fel bəduk
- Agat ilalan n-azalaf mey gərəfe winas əllan tənfa

2. Azalaf mey gərəfe wa rəyəssan

- Əkkəsət i eşik kul lattan win madronin
- Aknat edag wan igi n-azalaf mey gərəfe əmos aman əllam eşik əgarawan tarmad0
- Əs almakas me\$ edag əgga santimətər 10 har 12.
- Agat arat n-eşik wan azalaf mey gərəfe ogdan əs gare-gare mey ogdan əs aşik wan mangəru wa yitwaknan
- Agattan s-uluy aşik-aşik fel iguz n-aman ellam n-eşik garesan.

- Ɛkkənat s-alkad mey ayan wan (ruban) s-uluy.



1. Aşik wa yikan azalaf wan gərəfe ətiwakasan lattan win madronin



2. amakno yiggan fel aşik ya yikkan igi n-azalaf.



3. Aganan aşik gərəfe Yibazan s-uluy day aşik



4. mangəru wa yiggan azalaf wan fanti

3. Azalaf mey gərəfe mangəru yiggan əs tarray tan ikus n-aşik

- Ɛgmiyat aşik was təkam igin n-azalaf əd agana n-amasa n-aşik was taram azalaf net
- Agat almakas əkkəsət aşik day edag was əllan tu lattan s-igət, edag was todman əllan tu aman n-Aşik.
- Akniwat arat n-aşik wa yikan n-igi gərəfe s-uluy
- Agiwa tu day edag təkkəsam s-almakas yillan fantər (fente) day ellam n-aşik wan mangəru
- Ɛkənat s-uluy barbarat s-alkad fel ma yəqqur edag.



5.2. Azalaf mey gərəfe wan lemun əd wiyyad eškan.

Əkkəsət i Ašik unan wiyyad əd lattan

Aknat ašik wa yikan azalaf agatas əlmisa egas kundaba yadew banšI wa yilan təzigrit tan santimətərt 1,5.

Agat arat n-eškan day edag wa yilan əlmisal wan T day ašik wa yikan igi n-azalaf.

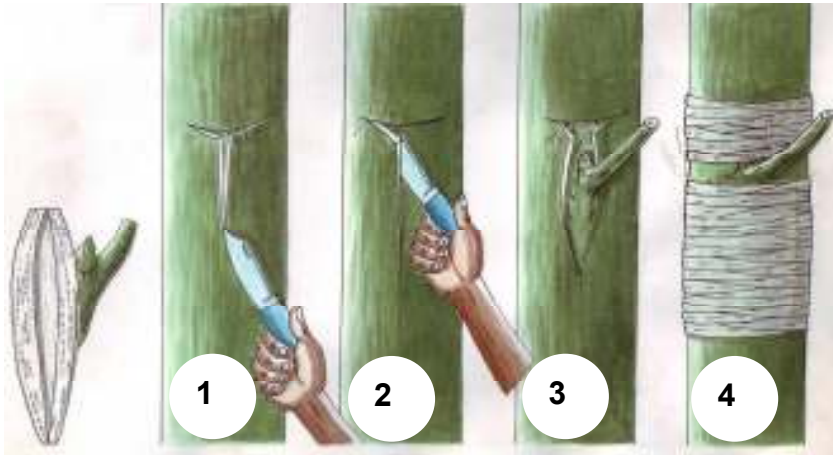
Əkənət s-alkad s-uluy tan tawayne

Əkkəsət s-almakas edag wa təgam azalaf dəffərn-ahəd.

Azalaf meK gprpfe n-ašik wan iziggaran

Əkkəsət alwaq mey cilil 5 mey 6 yur alwaq wan anabal day lakad ə alwaq was ašik yəwad edag n-igin azalaf.

2. Azalaf mey gərəfe n-Ašik wan iziggaran day tarrayt tan fanti



Ənnuy I tarrayt ta ənta a taha tənfa fel as tərmađ as tətagu

Arat wa yitawagin yğur gərəfe wan mangəru tan tarrayt tan fanti ənka a yikan igi yur iziggaran.



5.3. Təməwit tan agaz n-ašik dəffər azalaf mey gərəfe

- Akfat aman d-igi n-agayak n-edag alwaq kul
- Əkkəsət yəl wa igamadan

Əmmos gərəfe wan mangəru a yigmadan dəffər 15 adan har 20 agat :

1. Ɛkkəsət alkad was təkknam (ruban) agat təwayne day erəs əlmisal santimətər 3 fel təffa n-edag n-aşik tadawla
2. wər təkəssam aşik wa təzəzlafam kundaba yewad edag n-ikus.
 - Ɛmmos lemun əd arat n-esaləy əkkəsət əşik ewadan santimətər 3 agat I edag wa təgam azalaf egas agat əlmisal dəffər 21 azalaf mey gərəfe.
 - Ɛmmos iziggaran, əkkəsət alkad wa yiwaran edag wan azalaf, agat I edag wa təkəssam s-almakas egas deffər əssayaten 2.
 - Ɛkkəsət kul ala wa əgmadan wa wər n-aha edag wan gərəfe

VI. ANABAL N-EŠKAN DAY IFIRGAN

6.1. Azalaf

1. Edag was təkkan anabal n-aškan: əkkəsət aşik n-edag wa anabal n-eškan əmmos tawagoz tan aweden ma təkkel irkici
2. amadal : yahor edag wa yi sasin tərmađ yibaz aman, edag was aman ahozan əduka mətər 1 fel as əgətan aman tənəyay n-eškan a taggin.
3. təməwit tan aman: təfa n-aman day tamərt tan awelan təzəwat egas edag wa yilan anu aman day ihaji 3 mətər əmmos mangəru 1,5 mətər əmmos lemun wər təlla wala yaggən day alwaq wan tuksay fel təfa n-aman, ətiwara aman har mətər kib (m³) 1000 day tallit. Agaraw n-aman s-igət win olaynin (win wər n-ila təmbe n-esaləy mey oksəm day edag) yila tənfa tagget day tadawla n-aşik.
4. Akaras n-afarag: Igit as təzoli a day itag afarag fel agaz n-eškan wain afarag əd turare d-igi tənfa əd təzoli tan gabiyo fel anabal n-eškan kundaba ədwalan. Ilalan təffa n-aman mətər, tiyo wan ikus n-aman day anu, egas kundaba awedən wa yilan azrəf fzl inazan n-ilalan win əššəyəl n-afarag
5. Amasa n-eškann

Asənəfrən n-amasa immar tembe əd təttay əd tənfa akəd tarrayt tan inazan. əttiwara a təgmiam ənisixa, fel ənnuy n-amasa.

6.2. Tarrayen cin anabal n-eškan day ifirgan

1. Ilalan n-əššəyəl felu, kosa, silandır, bəruwət, tamakost n-eharay mey taki, amagal ən mudaran.
2. Ɛmmək n-igi n-ənwan win anabal n-eškan
 - Agat anu wan mətər kib (m³) 1 day edag ilan talaq, limədan, agat anu wan mətər kib (1/2)
 - Agat təzunen sanatat n-amadal
 - Ɛmmos anabal n-eskan win afarag agat təzoli mey arat n-eškan fel ikus n-edag wan anu.

3. Ɛmmək n-əbərbər n-anu

Santiwat:

- kg 1 wan NFK day təzunt n-amadal iyyan

- bərwət 1 ən tamakost mey taki n-eharay day təzunt n-amadal tan anabal.
Kul kundaba təgam amagal wan Dursban fel amagal ən tamade day anu wan mətər kib
Agat amadal, akfat aman s-uluş fel aserti ən taki tərmađ.

6.3 Alwaq was ihor anabal n-aşik

- alwaq was ihor : şur affar n-akkonak mey day tamərt tan əsamed.
- Ma təmballam day edag wa yisansin aman
- Əkkəsət alkad I aşik win ətwanbalnin şur alwaq wan anabal nasan, ayat amadal wan alkad
- S-əliggənat azalaf sər adu

6.4 Ayat edag gər eşkan

- Mangəru wan gərəfe: m10 x m10
- Mangəru wa wər n-ila gərəfe mətər: m15 x 15 m
- Lemun feməlo: m7 x 7m
- Lemun tanjelo mandarin : m6 x m6
- Tinay tan koko : m5 x 5m
- Fafay əđ banan: m3 x3m

Tənfa n-anabal n-eşkan tukurut –tukurut yila tənfa tagget fel agayak day əmədig kul, təfragam igi n-əşşəyəl in lambutan. Əmmos taram anabal n-eşkan agat.

1. Anu fel asinsi n-eşik s-uluş day anu
 - igit n-enwan igit n-eşkan
 - edag yilan talaq: anu wan mətər 1 (1m³) (1m x 1m x 1m)
 - edag ləmidan: anu wan agana mətər kib Ş (1/2m³)
 - agat bərwət iyyat tan tamakost mey taki əđ kg wan taki n-azaman NFK əđ amagal Dursban əđ amadal.
2. anabal
 - alwaq was ihor anabal: şur affar n-akkonak mey wab asamed
 - ma təmballam eşkan day edg wan isansin aman
 - agat aşik day gare gare n-anu şur anabal
 - Suşulat azalaf n-aşik sa sər adu

VII. IGIN ƏNƏYAT N-EŞKAN WIN AFARAG

7.1 Agəzat day cizarat eşkan win madronin

1. agat arat n-anu wan əsəglin aşik. Fel azizikin aman day edag. Akfat aman akk 2 adan day akk aşik iyyat n-ayuzu wan arozuwar
2. sinkərat amadal akk alwaq fel iguz n-aman s-uluş, igin n-amadal i aşik igadal as tamade.

3. Agəzzat ašik day adu
4. Əkkənat akk ašik əs təzoli fel amagal tamədint tan eharay day ašik.

7.2 Agaz n-ašik

1. Agat anu i ašik fel tadawla net
2. akfat ašik aman s-igit day alwaq

Ašik isaknu tara n-aman day alwaq was ira fel as izazray elam.

Day alwaq wa n-akonak wər ira aman

Day alwaq wan asamed ira aman bašan agat adan gər tehake n-aman.

Igi iyyan 1 akk essayat əmmos eškan ogaran 5 elan

Igi iyyan akk 10 adan əmmos mangəru

Day alwaq wan tukse ənta day aran eškan aman wəllen wina, lemun, goyba fafaye ənten banan

- hakiwa aman akk 3 satiten eškan win wər n-ewed 5 elan
- hakiwa aman akk 2 satiten eškan win oglanan 5 elan
- hakiwa aman tehake iyyan fel 10 adan eškan win maqqornen win mangəru..

3. igi tamakost

Igin tamakost tan azaman iqqal s-elan n-ašik

Taki ta təsadwalat agiwatat day tallit tan juwe day ašik wa wər n-ila 5 elan = NFK əd kg 10 wan taki n-eharay akk awatay

Taki wan agaz day tallit tan juwe day eškan win maqqornen: kg 1 wan NFK 15-15-15 əd kg 50 har 100 win taki tan eharay.

Taki ta tətəgit aratan day tallit tan sabtambər fel asitrəb n-ara n-ašik

1 Day eškan win madronen : 9500 win NFK əd kg 50 win tamakost.

2 Eškan win maqqornen 10 elan: kg 1 wa NFK əd 100 kg win tamakost

4. amagal n-əmodaran

- amagal wan Dursban wan aman mey wan eggəl fel amagal ən tamade. Agat kanko 1 wan kafe day Dursban day litər 100 win aman i 10 eškan.
- Gamalif wan aman fel tenaye n-izan əd wiyyad mudaran win əyanen aratan n-ašik litər 1/eka day əlmisal.

5. Amagal wan ellam n-ašik

Agat fazo wan eggel wa mallan yahan alkadan

2 litər 100 win aman igi amagal wa igadal mudaran tətəy ellam n-ašik irtay əd kg 1 wan tafayat. Arat wa itawedu s-ašik tagazt əd tukse ən tufuk itawadu aman day ellam n-ašik.

Təzzəgrət n-ešik tətəwanay yur lemun əd wiyyad winas ezlafan, tadawla net wər tola əd wiyyad.

Agaz əd tadawla, əkkəsət əzlan winas əqqurnen mey ərrəzan meda ubukan anabag

Tadawla tan ezizri n-elam wan eškan win waszarnin mey əbukən ayərud n-əššəyəl aba əttafen aratan təffa n-aratann tətəwara s-uluy. Ikus n-agana n-ašik wan gərəfe was təfragam igi n-iyyan azalaf.

Yahor abərbər n-əbus n-ašik əs mastik mey egal wan kolkoli wan eškan was əttəwaga fel asan..